N°. 2825 | 1856

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG 14 AUGUSTUS.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 13 Augustus.

Het piëtistiesch-reaktionnair ministerie.

VI°.

Eene voor het nederlandsche hervormde kerkgenootschap en evenzeer voor den Staat der Nederlanden niet onbelangrijke vraag is het, welke de gemeenschappelijke geloofsbelijdenis is, waarvan het zoogenaamde anti-revolutionnaire element van het ministerie, zoo het eenstemmig is met den heer Groen, de handhaving moet doordrijven. Het volksinstinkt antwoordt op die vraag, dat die geloofsbelijdenis het Formulier is van 1618; dat wie niet uit het hervormde kerkgenootschap wil verwijderd worden, van zijne onvoorwaardelijke onderwerping aan dat Formulier zal hebben blijk te geven; dat, daar de anti-revolutionnairen de »heiliging" bedoelen van den Staat door de gereformeerde kerk, en de Staatswetten derhalve van den geest harer kerkleer zullen moeten doortrokken worden, dat Formulier van 1618 uit dien hoofde ook als de grondslag van den nederlandschen Staat, wanneer de anti-revolutionnairen hun doel bereiken, zal te beschouwen zijn. Het volksinstinkt, de gestelde vraag aldus beantwoordende, heeft mogelijk niet geheel ongelijk. De billijkheid vordert echter te erkennen, dat, in weerwil van de ingenomenheid des heeren Groen met de gebeurtenissen van 1618 en 1619, en ofschoon hij geenszins van eene herhaling dier gebeurtenissen afkeerig is, hij gaarne de veronderstelling voedt, dat hij nu juist niet van de handhaving van het eens vastgestelde Formulier de *conditio sine quâ non* maakt van het behoud der gereformeerde kerk en dienvolgens van den nederlandschen Staat. 't Is waar, dat hij, eenerzijds, »het Formulier [van 1618], waarbij de leer geconstateerd wordt, het kenmerk der Gezindheid" noemt (*Het regt der hervormde Gezindheid*, blz. 100); van den anderen kant is het echter niet minder waar, dat hij met nadruk tegen de beschuldiging van een »Formulierknecht" te zijn protest aanteekent: Ik ben het evenmin als Kemper het was, dus schrijft hij; »ik bepaal mij bij deze ontkentenis (*Grondwetsherziening en eensgezindheid*, blz. 415)."

Hij bepaalt er zich evenwel niet bij, maar schrijft boeken papier vol om duidelijk te maken, in welken zin zijne gehechtheid aan de Formulieren van eenigheid moet opgevat worden; met dat ongelukkig gevolg echter, dat het groote publiek, en daaronder de uitnemendste mannen, betreffende zijne inzigten niets wijzer zijn geworden en, alle gegeven ophelderingen ten spijt, met hardnekkigheid aan hunne eerste, doch niet geheel billijke opvatting vasthouden, dat de heer Groen klaarblijkelijk naar 1618 terug en den nederlandschen Staat hernieuwen wil naar den in dat jaar te Dordrecht door het zegel van Prins Maurits' zwaard bekrachtigden norm. Zelfs een den Tex schreef, in de *Jaarboeken voor regtsgeleerdheid en wetgeving*, Dl. IX, blz. 149, dat *Het regt der hervormde Gezindheid* van den heer Groen, bepaaldelijk strekt tot betoog van het regt, om aan de aloude kerkleer der Dordtsche Synode vast te houden, als grondslag van de Hervormde Kerk, en die als zoodanig te handhaven tegen allen, die in het Hervormd Kerkgenootschap van die grondslagen of zelve zouden willen afwijken, of anderen doen afwijken." De heer Groen kwam nu wel en met warmte tegen deze waardeering op, zich beklagende dat de heer den Tex hem niet begrepen had. Waar echter een scherpzinnig en geoefend beoordeelaar als den Tex de draad niet kon vinden in den doolhof van de redeneeringen van den heer Groen — is het wel te verwonderen dat daar het groote publiek er ten eenemale in verdwaald raakte? En is het dan, daarenboven, wel te verwonderen, dat nog altijd de vraag behandeld verdient te worden, welke waarde er te hechten zij aan de verklaring des heeren Groen, dat hij geen »Formulierknecht" is? Wij willen pogen deze vraag, waaraan, ook uit een politiek gezigtspunt, geene aktualiteit kan ontzegd worden, eenigzins nader tot hare oplossing te brengen.

Wil dan de heer Groen de belijdenis-schriften van 1618 gehandhaafd hebben, *ja of neen?* Hooren wij hem-zelven, om uit zijn eigen mond, gelijk men dat van hem niet ongewoon is, *ja en neen* tevens te vernemen en laat ons daarop dan nagaan, welke verklaring de tegenspraak, waarin hij met zich-zelven vervalt, schijnt toe te laten.

Ja, zegt de heer Groen (*Het regt der hervormde gezindheid*, blz. 23) de belijdenisschriften van 1618 moeten gehandhaafd worden.

»De belijdenis eener Kerk, eenmaal overeenkomstig Gods woord, blijft waarachtig; de voortduring eener Kerk onderstelt de voortduring van haar Symbolische Schriften; de wenschelijkheid van vooruitgang is met de goede rigting van het ingeslagene pad in onafscheidelijk verband; de Kerk gaat te niet, zoo er geen overeenstemming is omtrent hetgeen men, op grond van de Heilige Schrift, als zaligmakende waarheid beschouwt; een leeraarambt, zonder geloof aan de kerkleer te willen, moet onder de tastbare ongerijmdheden worden gerangschikt; het lidmaatschap der Kerk geeft reeds van zelf, eerbiediging te kennen van hetgeen zij belijdt, van hetgeen tot haar historische ontwikkeling en tot de ziel van het gemeenteleven behoort."

Naar men zou meenen, is dit duidelijk gesproken en kan men zich niet betreffende den zin en de beteekenis dezer woorden vergissen. Wat de Kerk eenmaal overeenkomstig Gods woord beleden heeft blijft waarachtig, en van de voortduring harer symbolische schriften is haar eigen voortdurend bestaan afhankelijk. Men kan niet stelliger en meer kathegoriesch spreken. En niemand, die niet, op grond van deze uitspraak, besluiten zal, dat aan het Formulier van 1618 tittel noch jota mag veranderd worden en dat daarin gebragte veranderingen niet slechts de traditie zouden verbreken, maar zelfs het aloude kerkgenootschap opheffen en het begin van een nieuw kerkgenootschap zouden daarstellen. »De belijdenis eener Kerk, eenmaal overeenkomstig Gods woord, BLIJFT *waarachtig; de voortduring eener Kerk onderstelt de voortduring van haar symbolische schriften.*"

Doch ook *Neen*, antwoordt desniettemin de heer Groen op de hem zoo straks gedane vraag: de belijdenisschriften van 1618, gelijk zij daar liggen, moeten niet gehandhaafd worden; hij is ver van dat te eischen — ofschoon de belijdenis waarachtig blijft en het bestaan der kerk van hare instandhouding afhangt! Wat hij dan eischt? Men leze:

»Ik eisch handhaving niet van de Formulieren, maar, onder welken vorm ook, van de leerstellingen welke blijkens de geschiedenis der Kerk, blijkens ook de Formulieren, ten allen tijde als haar levensbeginsel beschouwd zijn. Ik verlang eerbiediging van het geloof der Kerk, niet gelijk het zich in de godgeleerdheid der vaderen met dogmatieke scherpzinnigheid heeft ontwikkeld, maar gelijk het zich, ook nu, in de harten der geloovigen levendig betoont. De vraag is of er eene Kerk bestaat zonder geloof, of er leven kan zijn zonder ziel? De vraag is of de christelijke Kerk een *Genootschap* is zonder onveranderlijkheid van grondslag; waarin dagelijks bij overeenstemming de geldigheid van eene nieuwe leer of van elke leer beproefd wordt, dan wel of zij is eene *instelling Gods*, gevestigd op waarheden wier aanneming, door alle tijden heen, den band der geloovigen, het wezen der Gemeente, de eenheid der Kerk vormt (*Grondwetsherziening en eensgezindheid*, blz. 397)."

't Begint ons te schemeren, en 't zou vreemd zijn, zoo 't niet velen onzer lezers was, alsof hun een nevel voor 't gezigt is gekomen. Dat de christelijke Kerk onveranderlijkheid van grondslag behoeft; dat zij ook op het: *quod semper, quod ubique, quod ab omnibus* (1) als op haar criterium aanspraak maakt — wie betwist het? Omdat dit niet betwist wordt, daarom wordt er ook volkomen berust in het zoo even door den heer Groen vooruit gezette, dat »de belijdenis, eenmaal overeenkomstig Gods woord, waarachtig blijft," daar de waarheid van gisteren onmogelijk de logen van heden kan zijn. Maar hoe daarmede overeen te brengen zij wat voorafgaat, dat hij eigenlijk slechts eerbiediging vordert »van het geloof der Kerk, gelijk het zich, ook nu, in de harten der geloovigen levendig betoond," verklaren wij niet te begrijpen. Wat immers heeft men zóó nog met de waarachtig blijvende geloofsbelijdenis te maken? En zal, deze stelling aangenomen zijnde, de belijdenis der Kerk eene andere kunnen zijn, dan wat de verschillend gestemde harten der geloovigen willen dat zij zijn zal? Ga dan bij die harten te rade en maak dan éene gemeenschappelijke geloofsbelijdenis! Gij zult er bijna zoo vele krijgen, als gij individuën zult geraadpleegd hebben — niettegenstaande de waarheid en hare belijdenis toch maar één zijn kunnen.

Overeenkomstig met het voorafgaande is het dan ook, dat de heer Groen zonder moeite een der voorname leerstukken van het Formulier van 1618 loslaat en volkomen verzaakt, in weerwil van zijne verklaring, dat de belijdenis waarachtig blijft, en dat de wenschelijkheid van vooruitgang met de goede rigting van het ingeslagen pad in onafscheidelijk verband is. Hij verwerpt het leerstuk der predestinatie! Op dát punt was derhalve de belijdenis niet overeenkomstig Gods woord! Het te dien aanzien door de dordtsche vaderen ingeslagen pad liep niet in de goede rigting! Geven wij het woord aan den heer Groen-zelven:

»In de Nederlandsche Hervormde Kerk is nooit eene naauwgezetheid tot in het ongerijmde gevergd; het leerstuk der voorbeschikking, *waartegen ook een gemoedelijk Christen somtijds bezwaar heeft of meent te hebben*, werd te regt eenigermate op den voorgrond gesteld, in een tijd toen met de verloochening hiervan de ontverwerping van de gansche Evangeliewaarheid bedoeld werd, maar dat voorzeker in onze dagen twijfeling of vooroordeel op dit punt, met hartelijke overtuiging van eigen bederf en onvermogen, van vrije genade en behoefte aan vernieuwing door den Heiligen Geest gepaard, geen reden van uitsluiting opleveren zou; dat de overeenstemming met de Formulieren niet te kennen geeft dat er in geenerlei opzigt nadere uiteenzetting en meerdere ontwikkeling mogelijk en wenschelijk is (*Het regt* enz. blz. 27)."

En zoo wordt dan het leerstuk der predestinatie als met éene pennestreek doorgehaald, en vernietigd wordt wat het hoofdbeginsel is van de belijdenis-schriften en de spil, om welke al hunne bepalingen zich bewegen. Met welk regt dat geschieden kan, wanneer tot uitgangspunt genomen is, dat »de belijdenis, eenmaal overeenkomstig Gods woord, waarachtig blijft," is ons raadselachtig: de heer Groen zijnerzijds weet het dan ook slechts te verdedigen door zich te bedienen van die redeneerwijze, waarvan de sofisten tegenover Sokrates gebruik maakten en waarvan het geheim met hen niet verloren is gegaan. De stellige, eenmaal geformuleerde leer blijft waarachtig, dus zegt hij; doch niettemin mag zij, zoo zegt hij dan weer verder, gewijzigd worden, daar hij alleen eerbiediging verlangt »van het geloof der Kerk, niet gelijk het zich in de godgeleerdheid der vaderen met dogmatieke scherpzinnigheid heeft ontwikkeld, maar gelijk het zich, ook nu, *in de* [veranderlijke] *harten der geloovigen* levendig betoont." Eene tastbare tegenspraak, waarbij eene onmogelijke verzoening beproefd wordt tusschen twee kontradiktoire beginselen, het autoriteits-beginsel en het beginsel des vrijen onderzoeks!

Wat matigt gij u dan ook nog aan, u gehecht te heeten aan de aloude belijdenisschriften, zoo vraagt de hoogleeraar Scholten aan den heer Groen en zijne volgelingen, op eene merkwaardige bladzijde, welke wij niet mogen nalaten te dezer plaatse onder de aandacht te brengen van onze lezers (*Voorrede tot de derde uitgave van de leer der hervormde kerk*), en wat vordert gij van ons stipte en naauwgezette erkenning en handhaving der Formulieren? Krachtens het beginsel, dat het onze is, dat des vrijen onderzoeks, hebt gij en de uwen die Formulieren aan de scherpste kritiek onderworpen; en welke harer bepalingen zijn daartegen bestand geweest? Maar wat anders dan een aangematigde naam, welken gij het regt niet hebt te voeren, scheidt u dan ook van ons? Wij nemen de verdediging der Formulieren niet op ons; gij verwerpt ze in hunne wezenlijkste bestanddeelen.

»Het moet, zoo schrijft de heer Scholten, voor een merkwaardig teeken des tijds gehouden worden, dat de oude orthodoxie, hoezeer ook tot partijvlag misbruikt, nogtans zelfs door de zich noemende regtzinnigen niet langer, zoo als zij daar ligt, omhelsd wordt. Sedert toch

(1) Wat altijd, wat overal, wat door allen.

Mr. G. Groen van Prinsterer, met schending van art. 7 der geloofsbelijdenis, zich heeft veroorloofd, met de Roomsche Kerk, nevens den Bijbel eene onfeilbare traditie te leeren; Mr. Is. da Costa, niet alleen in strijd met art. 5, eene goddelijke ingeving der Schriften voorstond, waarbij de Evangelisten somtijds, tegen beter weten aan, de feiten anders mededeelen, dan zij plaats hadden, maar ook de verwachting koestert van een volmaakt Christusrijk op aarde, waarvan Palestina het middelpunt zijn zal, welke niet slechts door Luther en de augsburgsche geloofsbelijdenis, maar ook door de Gereformeerde Kerk als »joodsche droomerij" werd verworpen; Dr. J. J. Doedes, in tegenspraak met art. 4, het kanonieke Evangelie van Mattheus voor onecht verklaarde; Dr. J. J. van Oosterzee bedenking aanteekende op de historische naauwkeurigheid, en dus, met schending van art. 5 en 7 der geloofsbelijdenis, op de onfeilbaarheid van al de Evangelisten; en, in weerwil dat Ds. D. Molenaar verklaard heeft dat »wie de prædestinatie niet gelooft, geen echt lid onzer Hervormde Kerk zijn kan," de prædestinatieleer in art. 16 der belijdenis en de dordsche canones, Hoofdst. I vervat, wegens hare gelijkvormigheid met het heidensche fatalisme durfde afkeuren, en hiermede, naar de uitspraak der Gereformeerde Kerk, zich gerangschikt heeft onder »de ligtzinnige drogredenaars, die de leer der Gereformeerde Kerken beschimpen of lasteren;" Dr. O. G. Heldring, met de te Dordrecht veroordeelde Arminianen, de leer der dordsche canones, Hoofdst. II, »dat Christus niet voor allen voldaan heeft," eene »schrikkelijke leer en woordverdraaijing" van de Schrift noemde; Ds. D. Chantepie de la S., in strijd met art. 7, oordeelde, »dat God alleen onfeilbaar is," en dat de Heilige Geest aan niemand (der Apostelen) in zulke volle mate gegeven was, dat daaruit *volstrekte* onfeilbaarheid of volkomene voorlichting in alle dingen volgde", en eene voorstelling der Drieëenheid aanbeval, waarbij, in weerwil van art. 9 der nederl. geloofsbelijdenis, het leerstuk philosophisch (?) verklaard, en niet meer alleen als een mysterie, »dat het menschelijk verstand ver te boven gaat," geloofd wordt; Mr. J. J. L. van der Brugghen, in strijd met een en hetzelfde artikel, het essentiëel onderscheid tusschen de inspiratie der Apostelen en die der overige Christenen ophief, en de kerkelijke leer der geloofsbelijdenis, art. 21 en Heid. Cat. Vr. en Antw. 14, 16, 17, dat Christus door de *straf onzer zonden over te nemen*, aan Gods straffeischende geregtigheid voldaan heeft, eene »kinderlijke ongerijmdheid" noemde; Dr. N. Beets met afwijking van hetzelfde artikel, de »onmogelijkheid" uitsprak, »dat de volmaakt heilige, door wisseling zijns persoons met die der zondige menschheid, den toorn Gods als *straf* kan ondervinden," en sedert eindelijk, in verband met al die afwijkingen, waarvan hier slechts enkele proeven geleverd werden, door Mr. G. M. van der Kemp beweerd is, dat de formulieren vatbaar zijn voor verandering, verbetering, ontwikkeling, vervollediging, dat de vorm waarin de waarheden in de formulieren zijn nedergelegd, de orde, de manier van bewijzen, ook de uitdrukking van sommige bijkomstige gevoelens mogen en moeten veranderd worden, en op grond daarvan op eene herziening van formulieren is aangedrongen, die de Dortsche vaderen plegtig beloofd hadden, »ongeschonden te zullen bewaren tot aan de toekomst van onzen Heer J. C.", — mag het er voor gehouden worden, dat de oude orthodoxie door hare eigene voorstanders verlaten is, en dat het probleem van onzen tijd niet is: restauratie van het verouderde leerstelsel van de 16e en 17e eeuw."

Men heeft moeite den langen en duisteren volzin, zonder adem te halen, ten einde te brengen: de moeite daaraan besteed, wordt echter ruimschoots beloond door de kennis, welke men daarin verkrijgt van de inkonsequentiën der orthodoxen, die van de belijdenis getuigen »dat zij waarachtig blijft;" die, daarenboven, verpligt zijn »de formulieren der Vaderen ongeschonden te bewaren, tot aan de toekomst van onzen heer J. C.," en die, desniettegenstaande, zich bevoegd achten het ten jare 1618 te Dordrecht opgetrokken gebouw af te breken, zoodat de eene steen er van niet op den anderen blijft. Die weet, dat de waarheid één en onveranderlijk is, en dat verdeeldheid, tegenspraak en twijfel slechts de vruchten zijn van het vrije onderzoek, die moet bij 't vernemen der inkonsequentiën, waartoe ook de orthodoxen vervallen zijn, tot ernstig nadenken zich gestemd gevoelen en die mag den laatsten afvragen, of zij van de rationalistische Protestanten wel in een ander opzigt verschillen dan door het minder of meer ruim gebruik maken van het vrije onderzoek.

Wij weten niet, wat de orthodoxen op die vraag zouden kunnen antwoorden, inzonderheid niet wanneer wij bedenken wat hun aanvoerder, de heer Groen, op zijne laatst aangehaalde woorden laat volgen. »In de tegenwoordige gesteldheid der gemeente, zoo schrijft hij, is de voorname vraag niet of de Formulieren verbindend zijn in den geheelen omvang der leer.... De meest gewigtige vraag is zelfs niet of de verbindende kracht der Formulieren in de hoofdzaak voortduurt, dan wel of zij ten eenemale te niet gegaan is. Neen, het belangrijk vraagpunt, hetwelk men door telkens spitsvindigheden en hairkloverijen op den voorgrond te stellen, in de schaduw zou willen brengen, is dit: mag het beroep op de Formulieren, als op de onwraakbare getuigenissen van het voorvaderlijke geloof, voor ongeoorloofd, ongepast, overtollig, worden gehouden door de leden der Hervormde Kerk; of wel behooren zij te leeren inzien dat in die gedenkschriften van de Kerk, ik zeg niet de oorzaak, maar het bewijs ligt van het kerkelijk gezag der *waarheden*, over welker dierbaarheid en onmisbaarheid tusschen hen geen verschil is; de ingeving der Heilige Schrift van Oud- en Nieuw Testament, de Drieëenheid, de erfzonde, de voldoening door het bloed des kruises, de leeringen in één woord, wier belijdenis allerwege vereenzelvigd is met de geschiedenis zoowel van hun eigen geloofsleven, als van het onvernietigbaar aanwezen der algemeene Christelijke Kerk (*Het regt*, enz. blz. 38)."

Hetzelfde geldt hiertegen wat reeds vroeger is aangevoerd: de belijdenis, de geheele belijdenis blijft waarachtig en gij hebt geen regt tittel of jota daaraan te veranderen; of zij is menschenwerk en heeft dus op geen meerderen eerbied aanspraak dan elk ander menschenwerk. Van het oogenblik, dat gij u vermeet eene harer bepalingen onder de verwerpelijke »spitsvindigheden en hairkloverijen" te rangschikken, van dat oogenblik ontzegt gij u het regt de verwerping, door anderen, van de heiligste, daarin geformuleerde, waarheden des Christendoms te veroordeelen. Die anderen brengen u met het: *hanc veniam petimus, dabimusque vicissim*; tot zwijgen.

Neen, repliceert de heer Groen, tot zwijgen brengen zij ons daarmede niet, maar wel ontlokken zij ons eene bekentenis, die mogelijk eene toenadering kan bewerkstelligen. Onze tegenstanders hechten geene waarde aan de belijdenis-schriften: wij van onzen kant willen toegeven dat het alonde Formulier door een nieuw vervangen behoort te worden. Maar de tijd daartoe is nog niet aangebroken en voorshands worde daarom maar, opdat het kerkgenootschap niet door den wind van alle leering uiteengejaagd worde, aan het oude, schoon niet meer geheel bruikbare, Formulier vastgehouden. »Scherpzinnige regtsgeleerden hebben aan onzen tijd de bevoegdheid ontzegd om wetboeken te ontwerpen; op soortgelijke gronden welligt is de Kerk tot vervaardiging van symbolische Schriften, die waarlijk symbolisch wezen zouden, voor als nog onbevoegd. Een nieuw Formulier zal eerst de vrucht zijn eener crisis, waarvan wij het begin zien; zoodat ook van ons aanstaande Formulier kan gezegd worden, met de woorden van een geloovig Godgeleerde in Duitschland, dat het nog achter een hoogen berg ligt (*Het regt*, enz. blz. 29)."

Men kan hieruit opmaken, met welk doel de tegenwoordig in het hervormd kerkgenootschap heerschende krizis zoozeer, door de aanwending van allerlei kunstmiddelen, bevorderd en bespoedigd wordt. 't Blijft echter in 't onzekere, welke belijdenis de ijveraars, na verloop van een korteren of langeren tijd, zich beijveren zullen aan dat kerkgenootschap op te dringen en nog veel minder weten wij dus, welke kerkleer de »heiliging" van den nederlandschen Staat zal voltrekken. Deze eene gevolgtrekking vloeit intusschen uit het voorgaande als van zelve voort, dat, zoo lang de *nieuwe* kerkleer nog niet vastgesteld is, er bij het diskrediet, waarin de oude, zelfs bij de orthodoxen, verkeert, niet aan de toepassing dier leer op onze Staats-instellingen te denken valt.

En vanwaar nu, ten slotte, die diep betreurenswaardige verwarring van begrippen, welke wij, ten aanzien van eene hoofdquæstie als de besprokene, zelfs bij een man van zoo uitnemende geestesgaven als de heer Groen, in het voorgaande te konstateeren hebben gehad? Wij weten maar één antwoord op die vraag: hij weet hoe weinig hecht de grondslag is van het Protestantismus, maar zijn hart is afkeerig van de Katholieke Kerk. Daarom beproeft hij de hernieuwing van het Protestantismus, niet op een eeuwigen, maar op veranderlijken grondslag.

In het *Handelsblad* leest men het volgende nog ontvangen regtstreeks van de direktie der IJzeren Spoorweg-Maatschappij afkomstig berigt:

»Op Zondag jl. des avonds ongeveer ten elf ure, is tusschen Schiedam en Rotterdam aan een der treinen van den hollandschen Spoorweg een onheil overkomen, doordien een trein, welke onder weg een oponthoud had ondervonden, is ingehaald geworden door een volgenden trein, even als de voorgaande naar Rotterdam gaande. Hierdoor zijn aan den voorsten trein de twee achterste waggons, waarin slechts negen of tien reizigers zaten, verbrijzeld, met dat ongelukkig gevolg, dat drie daarvan gedood en vijf ernstig gekwetst werden, zijnde het overige van den trein en der passagiers bijna ongedeerd gebleven. Toegesnelde hulp uit Schiedam heeft aan de verwonden de eerste verzorging gebragt, terwijl daarna een trein uit Rotterdam gezonden, hen heeft afgehaald en te Rotterdam in het gasthuis bezorgd; waarbij men zich van alle zijden te beroemen had over de geneeskundige en andere hulp. De trein, welke, door den vorigen in te halen, dezen opliep, had met opzet te Schiedam nog zeven minuten gewacht, ten einde dit te voorkomen, doch was onbewust, dat de voorgaande trein een oponthoud had ondervonden, waarbij nog de duisternis en krommingen der baan het ver voor zich uitzien belette."

Men schrijft van Schiedam aan het *Handelsblad*, dd. 11 Aug;

»Heden is de officier van justitie en griffier der arrondissements-regtbank te Rotterdam, alsmede een gedeelte van den raad van administratie der Holl. spoorweg maatschappij, alhier geweest, om op het terrein zelve onderzoek te doen naar de mogelijke oorzaken van het ongeluk, dat in den afgeloopen nacht den laatsten trein getroffen heeft. Men kan dit onderzoek niet vooruitloopen en dus nog niet met zekerheid bepalen, dat de mogelijkheid van kwaadwilligheid, waardoor het oponthoud van dien trein heeft plaats gehad, waarheid kan genoemd worden; doch zeker is het, dat men aan het station alhier met de gewone accuratesse heeft gehandeld, zoodat het ongeval daaraan niet te wijten is; evenzeer als men roemen moet over den ijver, dien al de beambten van het spoorwezen betoonden bij het vernemen van het ongeluk. Intusschen moet ten dezen vooral ook nog vermeld worden den naam des Heeren D. Meijer J. Dzoon, brander te dezer stede, die een der eerste op het terrein van het ongeluk, eene zeldzame bedrijvigheid ontwikkelde om met raad en daad en het verschaffen van rijtuigen, enz. groote diensten te verleenen.'

Eergisteren avond is boven Rotterdam een hevig onweder losgebarsten, hetwelk langer dan twee uren heeft geduurd en al spoedig door een stortregen werd vergezeld. De donder rolde zoo geweldig, dat het kermisgedruisch er door gestild en het vermaak aanmerkelijk benadeeld werd. Ongelukken in onze onmiddelijke nabijheid hebben er niet plaats gehad.

Naar men verneemt zijn te Alblasserdam twee boerenwoningen afgebrand.

Betreffende dit verschrikkelijk onweder wordt ons wijders geschreven uit

's Hertogenbosch, 12 Aug. Een noodweer, zoo verschrikkelijk als de oudste menschen er zich een herinneren, barstte gisteren avond omstreeks elf ure boven deze stad los. Het onafgebroken bulderen van den donder, onophoudelijk lichten van den bliksem, het woeden van den wind, aan een orkaan gelijk, het kletteren der hagelsteenen en van den regen, die de straten als 't ware inundeerde joeg een ieder schrik aan en deed voor de ergste verwoestingen vreezen. — Gelukkig is onze stad voor ongelukken bewaard gebleven; uit de omstreken vreest men echter droevige ongelukken te vernemen. Van de wallen onzer stad zag men heden nacht in drie rigtingen brand en verneemt men reeds dat te Elshout een huis is afgebrand.

De dorpen, aan weerszijde langs de rivier de Maas gelegen, zijn daarentegen allerverschrikkelijkst geteisterd geworden. Behalve de schier algemeene vernieling der veldgewassen) zijn te Bokhoven, Well, Hemert en Wijk een ontelbaar getal boomen, waaronder buitengewoon zware, ontworteld of van hunne kruinen beroofd. Ook verscheidene huizen zijn zwaar beschadigd geworden. Te Meen zijn twee watermolens afgebrand en de graanmolen is nagenoeg geheel omver geworpen. Verscheidene huizen zijn van hunne daken beroofd, de ontwortelde boomen zijn hier niet te tellen; te Pouderoijen is het niet minder verschrikkelijk gesteld, ook daar zijn de ontwortelde en ontkruinde boomen ontelbaar, een huis is er ingestort en zeer velen zijn er zwaar gehavend; een in de rivier voor deze plaats liggend schip is gezonken, een ander aakje, aan den dijk liggende, is door de daarop gevallen boomen omver geworpen; ook te Andel is de verwoesting groot, er zijn vele huizen zwaar beschadigd; te Woudrichem zijn een twintigtal visschersschuiten of stuk geslagen of gezonken, een groot schip is letterlijk omver geworpen, de meeste huizen zijn van hunne daken beroofd. Op het daartegenover gelegen slot Loevestein zijn niet minder dan 58 zware boomen omvergeworpen en hebben de daken van dit slot veel geleden. Ook lang de rivier de Waal moet het allervreeselijkst gewoed hebben, althans de voor bovengenoemd slot liggende sleepboot *Dordrecht No.* 2, welke een tiental schepen naar boven moest slepen, kan hare reis niet vervolgen, doordien die schepen allen deerlijk gehavend zijn; nagenoeg allen hebben zij hun roer verloren, van verscheidene zijn de masten afgeslagen (van een schip twee masten) allen zijn de een meer de ander minder, van hunne zwaarden, luiken, dekkleeden, tuigaadje ontdaan, de in lading hebbende goederen zijn door den regen zwaar beschadigd; in één woord de schade hier door aangerigt, is vooralsnog niet te berekenen.

Zalt-Bommel, 12 Augustus. Gisteren avond, nadat het den ganschen dag buitengewoon warm was geweest, barstte omstreeks 8 ure alhier een onweder los, dat tot middernacht hevig voort woedde, en omstreeks 11 ure van eenen zwaren hagelslag, regenbui en storm vergezeld ging; in een oogenblik waren de straten als een zee, terwijl men in verscheidene huizen en kelders het water niet kon keeren; dakpannen zijn er in menigte afgewaaid, en ontelbare boomen van hun kruin beroofd: ieder was vol angst en schrik vrijgekomen, hoewel er in twee rigtingen brand is waargenomen.

In het nabarige dorp Delwijnen zijn naar men zegt, drie huizen door den storm ingestort.

„Den oudsten mensch alhier heugt zoo een noodweer niet,” hetgeen dan ook doet vermoeden dat nog menig treurig berigt zoo van ongelukken als van schade ter nog te veld staande gewassen zal inkomen.

(*N. R. Ct.*)

Ook uit andere plaatsen schrijft men ons bijzonderheden over den hevigen storm en het geweldige onweder. Onder anderen meldt ons een brief uit Driebergen, dat de orkaan, de daken, muren en schoorsteenen omver rukte, boomen in het bosch en langs den straatweg nedervelde, de tuinen en korenvelden verwoestte, de traliën en het latwerk van de warandes der buitenplaatsen ter aarde wierp, en zware ijzeren tafels van de schoorsteenen twintig voeten ver slingerde. De kerk te Driebergen heeft schade aan haar toren geleden en verscheidene ramen zijn door den hagelslag verbrijzeld. De bliksem is op eenige plaatsen ingeslagen, doch zonder brand te veroorzaken.

Daarentegen ontvangen wij tijding uit Wijk en Culenborg dat aldaar in de omstreken op drie plaatsen brand is ontstaan, doch hoewel ook daar de storm verschrikkelijk woedde, schijnen toch te Driebergen en omstreken de vernielingen het vreeselijkste te zijn geweest.

Uit Harderwijk schrijft men ons dat aldaar en in de omstreken een ontzettend zwaar onweder heeft gewoed, vergezeld van wind en regen, van 9 ure des avonds af tot des middernachts 1 uur, zonder dat men van eenig ongeluk heeft vernomen.

Den 6den Aug., 's morgens tusschen 8 en 9 ure, was te Douwen, de landbouwer H. Lanting met twee goede paarden aan het ploegen, op ongeveer 100 ellen afstands van de plaats waar een andere landbouwer in een boschje 70 a 80 korven met bijen had staan. Om naar de boekweit te komen, die in bloei stond, hadden de bijen de vlugt genomen over Lanting en zijne paarden. Weldra werden de paarden door eene groote menigte bijen aangevallen en zoo gestoken, dat zij woedend werden. Lanting werd ook op eene erge wijze aan het hoofd en de handen gestoken; hij sneed echter in allerijl de touwen der paarden los, die het daarop een loopen zetteden, en hij zelf ging toen ook op de vlugt, doch was reeds zoo verwond, dat hij geneeskundige hulp moest inroepen en adergelaten is, waardoor dit ongeval voor hem geene verdere nadeelige gevolgen gehad heeft. De paarden werden in de rogge wedergevonden, doch zij konden niet meer staan; spoedig werd een veearts geroepen, die ze nog heeft gelaten, doch zonder baat; des avonds zijn zij beide gestorven.

Z. M. heeft vergund: Aan Dr. A. Vrolik, minister van finantiën; het aannemen en dragen der versierselen van ridder grootkruis der Sardinische orde van St. Mauritius en St. Lazarus; aan den heer D. van Hoytema, sekret.-gen. van het ministerie van finantiën, het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van officier dier orde; aan W. J. H. Graven, komm. van policie te Venlo, het aannemen en dragen der versierselen van ridder der Pruissische orde van den Rooden Adelaar 4e kl. — Goedgekeurd de benoeming van Mr. A. Lijphart, burg. van 't Zand, tot sekret. dier gem. — Eervol ontslagen: Jhr. Mr. D. Rutgers van Rozenburg Jr., op zijn verzoek, als plaatverv. kantonregter te Amsterdam (2de kanton.)

Z. M. heeft benoemd tot notaris te Wijchen P. Vemer, thans burg. van Wijchen en Balgoy; tot ontv. der dir. bel. en acc. te Brakel c. a., den heer H. C. van der Veen; surn. der. dir. bel., in- en uitg. regten en acc. te Middelburg. — Aan den heer H. P. van Straaten, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als ontv. der dir. bel. en acc te Woguum en Zwaag, behoudens aanspraak op pensioen.

's GRAVENHAGE, 12 Aug. Men verneemt met genoegen dat alle moeijelijkheden, die de uitvoering van *den spoorweg van Vlissingen tot Venlo* verhinderden, thans uit den weg zijn geruimd. Men verzekert althans, dat de heer Ad. Blaise (des Vosges), administrateur délegué van crédit international Suisse, omtrent de hoofdvoorwaarden der koncessie met den heer minister van Binnenlandsche Zaken is overeengekomen en dat de heer minister van Finanoiën zich met die hoofdvoorwaarden vereenigd heeft. Men mag dienvolgens vertrouwen dat de goedkeuring van Z. M. den Koning spoedig zal verleend worden en wel met te meer grond, omdat, zoo van goederhand verzekerd wordt, de raad van ministers het belang van den lande heeft kunnen overeenbrengen met het belang der onderneming. Naar men verder verneemt, heeft de maatschappij van het crédit Suisse bij die onderhandelingen getoond, dat zij niet alleen de uitvoering van den weg ernstig wil, maar ook dat zij de onderneming uit een finantiëel oogpunt mogelijk wil maken, en die ten voordeele der geldschieters wil tot stand brengen. De aangeboden waarborgen van het gouvernement moeten volkomen ten bewijze strekken, van hetgeen hier wordt aangevoerd. Het zal dan ook welligt niet onbelangrijk zijn, een enkel woord over de onderneming te zeggen iets waarop wij later hopen terug te komen. De spoorweg is namelijk niet alleen de belangrijke vereeniging van den linker-Rijnoever met Vlissingen, de groote en ten allen tijde eenig genaakbare zeehaven van Nederland, maar die weg bevat het beginsel der aansluitingen van andere spoorwegen in de rigting naar Dordrecht, Rotterdam, Amsterdam en welligt Maastricht. Uit een finantiëel oogpunt beschouwd, kan die onderneming dan ook niet falen, maar een oog op de kaart toont dat bezwaarlijk aan een spoorweg in Nederland zulk een toekomst beneid is en dat geen spoorweg zulk eenen invloed op de welvaart onzer handelsbetrekkingen kan uitoefenen, daar hij Nederland met het algemeen net van spoorwegen op zoodanige wijze vereenigt, dat alle handels-betrekkingen daarbij belang hebben. Men mag dan ook het land geluk wenschen dat eene maatschappij op zulk eene ernstige wijze het belang dezer belangrijke gemeenschap zoo goed begrepen heeft, dat zij bij de finantiëele operatie het algemeen belang met dat der aktionarissen heeft weten te vereenigen; en die getoond heeft eigen belang te onderwerpen aan dat, wat de onderneming verzekeren kan. Men verneemt dan ook, dat de maatschappij van het *crédit international Suisse* de verzekering heeft verkregen dat zij door mannen, die onder de meest invloedrijken van ons land kunnen gerekend worden, ondersteund wordt, en dat zij de uitvoering der werkzaamheden van den spoorweg wil toevertrouwen aan zoodanige personen, die in Nederland getoond hebben, dat zij aan de technische kennis, die voor den aanleg van zoodanigen spoorweg vereischt worden, de meer eigenaardige kennis onzer landstreek paren. Dit moge dan ook ten bewijze strekken, dat de onderneming is toevertrouwd aan mannen, die eenmaal de regtmatige verwachtingen ruimschoots zullen verwezenlijken.

— Naar men verneemt, zal Z. K. H. Prins Frederik op zijne reis naar Moskou, om Nederland bij de krooning van Z. M. den Keizer aller Russen te vertegenwoordigen, vergezeld worden door Hoogstd. adjudanten Graaf van der Duyn van Maasdam en von Goedecke; 's Konings adjudant in buitengewone dienst, den schout-bij-nacht 't Hooft, den geheimraad sekretaris van Z. K. H., den hofraad van Otterloo en de heer J. Visser adjunkt-kommies bij het departement van Buitenl. Zaken, terwijl Zr. Ms. stoomschroefkorvet *Amelia*, die Z. K. H. naar Rusland zal overvoeren, gekommandeerd wordt door den kapt.-luit. ter zee W. H. A. Wesseling.

MEPPEL, 11 Aug. Ten gevolge van eene ingekomen missive van Z. Exc. den minister van Binnenl. Zaken, heeft de raad tot opheffing van het telegraafkantoor alhier besloten, hebbende genoemd kantoor in het proefjaar 1355/56 opgebragt de som van ƒ 511.81, bij eene jaarlijksche uitgave van ƒ 1500. (*Z. C.*)

OOSTERHOUT, 11 Aug. Heden avond ruim 10 ure heeft een hevige orkaan, vergezeld van verschrikkelijk onweder, onze stad geteisterd. Het is eene ware verwoesting, honderde boomen zijn ontworteld en pannen, steenen, enz. bedekken de straten. Op drie verschillende plaatsen en gemeenten nabij deze stad wordt brand bespeurd. Het weder heeft bijna een uur geduurd en de hagel heeft aan den oogst veel schade veroorzaakt. Te middernacht is het weder bedaard, menschenlevens heeft men zoover men weet niet te betreuren.

PER TELEGRAAF.

's Hage, 13 Augustus.

Bij de herstemming van een lid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn te Leiden ingekomen 2031 billetten, waaronder van onwaarde 30; gekozen de heer Groen van Prinsterer met 1126 stemmen. Mr. N. Olivier had 844; de overige stemmen waren verdeeld.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN

FRANKRIJK.

PARIJS, 11 Aug. Men houdt het hier voor niet onmogelijk, dat aan den maarschalk Narvaez de gewigtige zending zal worden op gedragen, om de spaansche Koningin te vertegenwoordigen bij de aanstaande plegtige kroning des Keizers Alexander. Zulks zou in verband staan met de erkenning der regering van Koningin Isabella door het russische bewind.

— De stedelijke begrooting van Marseille die in 1836 slechts 6 millioen franks beliep, is thans tot ruim 19 millioen gestegen.

— Het gerucht wint veld, dat de Heer La Guéronnière tot minister van onderwijs zal worden benoemd.

— Een prospektus is in het licht verschenen van een verzameling nog ongedrukte politieke handschriften van wijlen Lodewijk Filips. Deze papieren zijn niet, zooals men zou kunnen vermoeden, in Februarij 1848 uit de Tuilerieën gestolen. De familie van den overleden vorst zelve schijnt de manuskripten voor de uitgave te hebben verstrekt.

— Het lijk van den moordenaar Poirier, is in 't bosch van Vincennes gevonden, hangende aan een boom, aan wiens voet men twee ledige flesschen vond, die met een geestrijk vocht gevuld waren geweest. De identiteit, van het, overigens onkenbaar geworden, lijk werd bewezen door twee sleutels, welke in de rue de la [illegible] herkend zijn.

— Gisteren zaten maarschalk Pelissier en generaal Gortschakoff, broeder van den russischen veldheer, die in de Krim een legerkorps aanvoerde, aan den [illegible] minister van Oorlog.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Aug. De Koningin heeft gisteren namiddag ten 5 ure in het koninklijk stoomjagt *Cowes* verlaten en is, vergezeld van het eskader, naar de eilanden van het kanaal gesteven. Dit vertrek der koningin op een Zondag heeft opmerking gebaard.

— De tegenstanders der Zondags-muziek hebben te Manchester de bovenhand verkregen; de aanleggers dier vermakelijkheden hebben bekend gemaakt, dat zij voor het tegenwoordige het geven van muziek des Zondags in de parken zullen staken.

— Met de *Niagara* zijn berigten uit New-York tot 29 Julij ontvangen; dit vaartuig heeft 371,332 dollars specie aan boord.

In de wetgevende kamers was weinig van algemeen belang voorgekomen. Bij den senaat was eene wet doorgegaan betreffende wijzigingen in het diplomatische en konsulaire stelsel. Ook de ongevestigde staat van zaken was ter sprake gebragt.

Aan boord van de stoomboot *Empire State*, op haren togt van Fall River naar New-York, waren door het springen van een gedeelte der stoom-machine zeven passagiers gedood en vijftien gekwetst geworden.

STADSNIEUWS.

In de 230ste Staats-Loterij zijn in de 2e Klasse bij de 3e Trekking prijzen van ƒ 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 1432 ƒ 1250, N°. 6501, 8887, 5422, 13376 en 12076 ieder ƒ 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 13 Augustus.

BEVALLEN (7 Aug.): D L. H. A. van Rossum, geb. Goedkoop, D — E. M. Seignette, geb. Dubbelt, Z. — (9 Aug.) — A. L. Lijsen, geb. Lutgert, D. — (10 Aug.): G. L. Vis geb. Kuyper, Z. — J. M. F. Klinkhamer, geb. van Meurs, Z.

OVERLEDEN (10 Aug.): H. M. Lupke, 17 j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		11 AUG. 4½ u. gebl.		12 AUG. 4½ u. gebl.	
Nederl., Werkel. Schuld à 2½ pCt.		64 1/16	64	64 1/8	64 1/16
Dito Dito	3	75 7/8	75 3/4	75 3/4	[illegible]
Dito Dito	4	95 1/8	95	95 1/16	95 1/4
O. I. Leening 1844	4				
Amortis. Syndik.	3½				
Handel-Maatschappij	4½	133½			
Aand. Rijn-Spoorw.	4½				
„ „ Holl. Spoorw. M.					
Obligatiën	4½	99	99		
Maatschappij van Weld.	4				
Aand. Ned. Bank					
België	2½		51½		
Dito bij *Rothschild*	2½		52½		
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	24 9/16	24¼	24 5/8	24¼
Dito	3				
Dito Binnenl. & 6/m.	3	39½	39 7/16	39 7/16	39 5/8
Coupon-Bewijzen		6¼	6¼		
Amortisable Schuld					
Portugal, 46 Bonden	3	45 15/16	45 15/16	45 15/16	45 15/16
Dito Uitgestelde					
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	104½	104		
Dito Dito 1828 en 1829	5	102½			
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	94¼			
Dito	4½	96¼			
Dito bij *Hope*	4	86			
Dito bij *Stieglitz en C°*	4		85¾	86	85¾
Dito bij id. 5de Serie	4				
Certifikaten te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignati	6				
Certifikaten van dito	6		65½		
Polen, Certifikaten	4		79		
Dito Aand. met Lot. fl. 500					
Oostenrijk, Metalliek	5	78½	78 15/16	78 15/16	78½
Dito Nationale	5	79 1/16	79 1/16	79 1/16	79 1/16
Dito Nieuwe 1847	2½	40 1/16	40 3/16	40 1/16	40 3/16
Dito 1851 en 1852	2½	40 1/16	40 3/16	40 1/16	40 3/16
Dito Nieuwe	5	86¼	85 15/16	86¼	[illegible]
Dito 1854	5	86¼	85 15/16	86	[illegible]
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	5				
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250					
Nieuwe dito 1854		ƒ 319	318	320	
Pruiss. Aand. 1854	3½				
Amerika, Bank-Aktiën Cert.					
Dito Orig.					
Napels, Cert. *Lam. en Houwer*	5				
Sardinië	5				
Denemarken, Leen. te Lond.	3				
Louisiana bij *Hope*	5				
Braziliën	5				
Dito	4½	98¼			
Mexiko	3	22½	22	22 1/16	
Dito Onbepaalde	3	22½	22	22 1/16	
Peru	4½		78		
Granada à £ 100	2½	19 5/16	18 15/16	18 [illegible]	
Dito Uitgestelde		7½			
Ecuador à £ 100					
Venezuela, à £ 100	4½	30½	30½	30½	
Dito Uitgestelde	1½	13½	13½		
Grieken, te Londen	5				

N. 5 pc. Stieglitz $96\frac{7}{16}$, $\frac{11}{16}$; Prost $78\frac{3}{4}$, $79\frac{1}{2}$; B. Sp. $38\frac{1}{2}$, 39; Sp. Rot. 168; Gren. onb. $18\frac{15}{16}$, $\frac{15}{16}$; Ecuador onb. $14\frac{7}{16}$; Venezuela onb. $30\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$.

De markt verkeerde over het algemeen in eene flaauwere stemming.

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt., Prolongatie $3\frac{1}{2}$ pCt., Diskonto 4 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f $55\frac{5}{8}$	Livorno	2/m	f $39\frac{1}{8}$
»	zigt	» $56\frac{1}{8}$	Napels	»	» 86
Bordeaux	2/m.	» $55\frac{1}{4}$	Petersburg	»	» $1.83\frac{1}{2}$
»	zigt	» $55\frac{3}{4}$	Weenen	6 w.	» $34\frac{5}{8}$
Madrid	3/m.	» 243	Augsburg	»	» $35\frac{1}{2}$
Cadix	»	» 243	Frankfort	»	» $99\frac{1}{8}$
Seville	»	» 242	Hamburg	2/m.	» $35\frac{1}{8}$
Bilbao	»	» 242	»	zigt	» $35\frac{1}{2}$
Lissabon	»	» $41\frac{1}{2}$	Londen	2/m.	» 11,70
Porto	»	» $41\frac{1}{4}$	»	zigt	» $11,77\frac{1}{2}$
Genua	2/m.	» $45\frac{3}{4}$	Rotterdam	»	$\frac{1}{8}$

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 12 Aug. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. $55\frac{7}{8}$, Obligatiën 3 pc. 74; id. $4\frac{1}{2}$ pc. $98\frac{1}{2}$; Spanje 1—3 pc. $24\frac{5}{16}$, Binnenl. 3 pc. 40; Rolnemer 5 pc. —; Oostenrijk Met. 5 pc. $82\frac{3}{4}$; id. Nat 5 pc. 84.

PARIJS, 12 Aug. Fransche $4\frac{1}{2}$ pc. 94.90; 3 pc. 71.25; 3 pc. Spanje $39\frac{1}{2}$; id. $1\frac{1}{4}$ pc. $24\frac{3}{8}$; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 88.

MADRID, 11 Aug. 3 pc. Schuld $41\frac{5}{8}$; id. $1\frac{1}{4}$ pc. $25\frac{3}{8}$.

LONDEN, 12 Aug. Cons. $95\frac{3}{8}$; Spanje buit. 3 pc. $44\frac{3}{4}$; id. $1\frac{1}{4}$ pc. $24\frac{1}{2}$; Comité-Bew. $5\frac{3}{4}$; Pass. $6\frac{1}{2}$; Rusl 5 pc. $111\frac{1}{2}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. $98\frac{1}{4}$; Holl. 4 pc. $97\frac{1}{2}$; id. $2\frac{1}{2}$ pc. 65; Sard. 5 pc. $92\frac{1}{4}$; Braz. $101\frac{1}{2}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pc. $81\frac{3}{4}$; Gren. uitg. $7\frac{1}{4}$; id. werk: $19\frac{1}{4}$; Mexiko 3 pc. $22\frac{1}{2}$; Portugal 4 pc. 45; Ecuador —; Grieken (blaauwe) —; Turkije —; Wissel op Amst. 11 19.

WEENEN, 12 Aug. Met. 5 pc. $84\frac{1}{4}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. $73\frac{3}{4}$; Bank Aktiën 1099; Credit Anst. $383\frac{1}{2}$; Wissel op Londen $10.02\frac{1}{2}$, Amst. —; Parijs $119\frac{3}{8}$; Goud —; Zilver 4.

BERLIJN, 12 Aug. $3\frac{1}{2}$ pc. Pr. Staatscl. —; 5 pc. Rusland $110\frac{1}{4}$; id. $4\frac{1}{2}$ pc. —; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 22; Parijs 80; Amst. $143\frac{1}{2}$; Weenen $107\frac{5}{8}$; Petersburg —.

HAMBURG, 12 Aug Spanje $1\frac{1}{4}$ pc. $36\frac{3}{4}$; id. 3 pc. $22\frac{7}{8}$; Rusl. 5 pc. $103\frac{7}{8}$; 3 pc. Mexikanen $12\frac{3}{8}$; 5 pc. Sardinië 93; Wissel op Londen 3/m. 13.2; id. kort $13.4\frac{3}{8}$; Amst. 36.30.

FRANKFORT, 12 Aug. 5 pc. Met. $81\frac{1}{4}$; 1 pc. Spanje binnenl. $24\frac{9}{16}$; id. 3 pc. $39\frac{1}{2}$; Wissel op Londen 3/m. —; Parijs —; Weenen —; Amsterdam —.

HANDELSBERIGTEN.

ANTWERPEN, 12 Aug. *Granen* voortdurend kalm. Riga Rogge gaat bij kleinigheden af $9\frac{1}{8}$ a $\frac{1}{4}$ af. Lijnzaad goed gesouteneerd.

Katoen goed gevraagd en ca 368 b. N. A. verhandeld.

LONDEN, 11 Aug. Van *Suiker* zijn Zaturdag en heden 3000 zak Mauritius voor Export. gedaan a 46 s. 6 d. a 47 s. Geraffineerd met weinig handel, bruine Lompen 56 s. Voorraad op heden 64840 ton tegen 57741 ton in 1855. Deze week afgeleverd 4405 ton waarvan 750 voor Export.

Van *Rhum* zijn 150 prijzen Leeuwards a 2 s. 3 d. voor balen en 2. 4. voor bruin verhandeld.

Koffij kalm met onbeduidenden handel.

Rijst Zaturdag 6000 bn. verkocht 3500 bn. Rangoon verkocht a 8 s. 9 d. p Cwt.

Indigo Spaansche 3 d. hooger. Van 1547 cer. in veiling is slechts de helft verkocht a 2 s. 3 d. a 6 voor ord. Cortes a good sobles.

Lijnolie varierz in loco 39 s. — *Talk* in loco 53 s.

NEW-ORLEANS, 24 Julij. *Katoen*. Middling nominaal $11\frac{1}{4}$ c. Niets uitgevoerd. Deze week verkocht 2650 b. Voorraad 28 bn. Vracht naar Liverpool 7 s. 16 d.

MOBILE, 26 Julij. *Katoen* Middling $10\frac{5}{8}$ c. Vracht naar Liverpool 7 s. 16 d.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 11 Aug. Witsen Elias, Zeenymph, Batavia.

UITGEZEILD:

HELVOET, 14 Aug. Van Rijn van Alkemade, Prinses Amalia, Batavia. - Coffin, Richard Anderson, Baltimore. - Van Rijn, de Vrede, Konstantinopel - Van der Gaauw, Maria Johanna, Gibraltar.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 13 Aug. in lading naar:

Mainz	B. Kirschreiber, Mainz N°. 5.
Ludwigshaven & Manheim	H. Georgen, Dina.
Wesel	A. Balk, Alma.
Duisburg	F. W. Meeuwsen, Niederrein N°. 6.
Ruhort	C. Scholien, Hoffnung.
Keulen	M. Greeve, Coln N°. 5.
"	G. Arnts, op Hoop van Beter.
Frankfort	A. Joosten, Frankfort N°. 22.
Urdingen en Ruhort	A. van Doodewaart, mijn Verlangen.
Manheim	L. Lang, Concordia.
Dusseldorp & Neus	F. Kuse, Niederrein N°. 12.

Rijnhoogte ARNHEM 12 Aug. 1 el 59 duim.
KEULEN 11 " 7 vt. $11\frac{1}{2}$ "

Advertentiën.

(2420) Tot diepe droefheid zijner talrijke kinderen, behuwd-, klein- en achter-kleinkinderen, overleed heden de Heer CASPARUS HENRICUS WOLFF, in den gezegenden ouderdom van bijna 82 jaren, na tijdig voorzien te zijn geweest van de H. Sacramenten.

LEYDEN, 8 Augustus 1856.

(2426) Bij de **eerste Uitloting** der Aandeelen in de Negotiatie ten laste der R. C. Kerk van Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart, genaamd: *Geloof, Hoop en Liefde*, ten overstaan van de Commissie, is ter Aflossing aangewezen, N° 9, hetwelk op primo October aanstaande met de alsdan verschenen halfjarige Coupon, ontvangbaar is gesteld, ten kantore van de Heeren E. & H. VAN CRANENBURGH.

(2394) Bij de Erven P. T. BRAAM te Rotterdam, is van de pers gekomen en bij de meeste Boekhandelaren verkrijgbaar gesteld:

De **tweede** veel verbeterde druk van het veel gezochte Gebedenboek

Gebeden en Oefeningen voor de Leden van de Aartsbroederschap van de H. Vijf Wonden, anders genaamd: Het Koordje van den H. Franciscus. Kerkelijk Goedgekeurd, in ordinairen band . . f 1.2[illegible]
In Fransch Marokijn, goud op snee . . . » 1.7[illegible]

Wordt ook in Engelschen en marokko band tegen billijken prijzen geleverd.

(2425) Bij den Boekhandelaar J. VAN LINDERT, Cuyk a/M. is verschenen en te verkrijgen:

Oefening gedurende de H. Mis. Naar het Hoogduitsch (met Kerkelijke Goedkeuring) bevattende schoone zalvende Gebeden, die de verhevenheid en kracht der H. Offerande doen uitkomen, en ingerigt zijn om bij afwisseling te bidden, als hij die voorbidt, duidelijk en luid leest, en de overigen even zoo antwoorden, dan brengt zij eene indrukwekkende werking te weeg en is bijzonder geschikt om kinderen die ter 1ste H. Communie worden voorbereid, wekelijks te laten bidden, en daarom HH. Geestelijken en Instituten aan te bevelen. Prijs . . . . 10 Cent

Een besluit van het keizerlijk hof van Dyon, in dato 17 Augustus 1854, heeft op advies van de Heeren Chevallier en O Henry, leden der Keizerlijke Akademie van Geneeskunde en van den Heer Lassaigne, Professor in de Scheikunde aan de school te Alfort, welke door gemelde Akademie als deskundigen benoemd waren om een scheikundig onderzoek in te stellen, „het Elixer van GUILLIÉ, *bereid door* PAUL GAGE, *verklaard te zijn een voortreffelijk geneesmiddel; steeds regelmatig in zijne werking, waarvan de verkoop, als zijnde het geen geheim middel, moest worden toegelaten.*
Het Hof van Rouen heeft hetzelfde besluit genomen.
In Pruissen is de verkoop van het Elixer GUILLIÉ *in de geheele monarchie veroorloofd.*

ELIXER VAN Dr. GUILLIÉ

Het eenige oorspronkelijke bereid door **PAUL GAGE**

Te Parijs, rue de Grenelle-Saint-Germain, n° 13.

Te Amsterdam, Verkoophuis, en de bekende Dépôts in de andere steden.

" H. H. ULOTH, Apothekr.

" **Rotterdam,** F. E. VAN SANTEN KOLFF, Apotheker.

Uittreksel uit het werkje *Verhandeling over den oorsprong der Slijmaandoeningen*, de ziekten welke daaruit voorkomen en de middelen ter bestrijding, welke men zelf kan aanwenden door het werkzame *„Elixer tonique anti-glaireux"* van **Dokter GUILLIÉ** bereid door **PAUL GAGE.**

De ouden, welke andere benamingen bezigden voor slijm, als zinkingstoffen, koude vochten etc. beschreven het als een kleverig, taai vocht, hetwelk afgescheiden en gevonden wordt op de oppervlakte der slijmvliezen, om ze te bevochtigen en hunne werking te bevorderen.

Vele oorzaken loopen te zamen, om dit vocht in hoedanigheid en hoeveelheid te wijzigen, en niemand zal er aan twijfelen, dat eene onmatige afscheiding hoogst nadeelig moet werken op onze werktuigen en hunne verrigtingen, welke voor het leven van zoo groot belang zijn, zoo als de spijsvertering en de bloedsomloop, de verrigtingen van hart en longen, van maag, ingewanden en blaas, van lever en milt, van de klier- en watervaatstelsels, enz. enz.

Het zal ons niet moeijelijk vallen aan een ieder duidelijk te maken hoe nuttig het *„Elixer van Guillié"* is, door eenige van die aandoeningen op te noemen, waar het nog hulp bragt toen de kunst uitgeput was en alle hoop verloren scheen.

Aamborstigheid, zinkings, kinkhoest, verkoudheid, kramphoest, ontsteking in de borst, enz. enz. — In het algemeen zijn al deze aandoeningen het gevolg van de ophooping eener taaije, dikke, scherpe, kleverige slijm op de oppervlakte der vliezen van longen en luchtbuizen, tengevolge van ontsteking in die ligchaamsdeelen.

De luchtpijpen zijn verstopt, de lucht kan niet in de longen treden en dus is de ademhaling belemmerd. De natuur tracht de taaije slijm uit te drijven door hoest, welke hoe langer hoe heviger en eindelijk krampachtig wordt en de lijder loopt gevaar te stikken, wanneer men de slijm niet uitdrijft door middel van het **„Elixer van Guillié."**

Beroerte, verlamming. — In de hersenen bevinden zich tallooze bloed- en watervaten. Zij zijn omgeven door hunne slijmvliezen, welke eene slijmachtige stof afscheiden, dienende ter bevochtiging der hersenen.

Zoodra nu door deze of gene oorzaak er een ontstekingachtige toestand geboren wordt in deze bloed- of watervaten of in de slijmvliezen, wordt de slijm in te groote hoeveelheid afgescheiden, **zij stort zich uit** in de hersenen en **beroerte** of **verlamming** is er het onvermijdelijke gevolg van.

Er bestaat slechts een middel om dit te voorkomen: men moet *vóór*, *gedurende* en *na* **de uitstorting** der slijm het *„Elixer van Guillié"* gebruiken, ten einde eene afleiding op de ingewanden te bewerken, en de opslorping te bevorderen.

Gal, galziekten, gele koorts, geelzucht, slechte spijsvertering, cholera, enz. — Is de lever door eene aanmerkelijke ontsteking aangetast, dan breidt zich deze ontsteking weldra uit over maag, milt en ingewanden, daar de gal in te groote hoeveelheid wordt afgescheiden, en zich in dezen uitstort. Er ontstaat door deze ontsteking en tengevolge daarvan eene ware ettervergiftiging; geelzucht, gele koorts, rotkoortsen, galkoorts, moeraskoortsen, cholera en verpestende ziekten verspreiden zich onder de menschen, galsteenen ontstaan in de galblaas, enz. enz.

Om deze kwalen voor te komen, is het zeer doelmatig, de gal af te drijven naar mate zij zich vormt, hetgeen het geschiktste kan geschieden door het **„Elixer van Guillié,"** bereid door **Paul Gage,** welke bij hare zacht purgerende eigenschappen versterkende en zuiverende hoedanigheden voegt.

Slijmvloed van de blaas. — Wanneer de urine slijmig is en daardoor troebel, soms taai, kleverig, ja zelfs met een roode brij vermengd, of met eene vette, draderige zelfstandigheid, dan worden de wanden der [illegible] deze zelfstandigheid [illegible] slijmvloed van de blaas. — [illegible] te verhinderen dat zij zich [illegible] is het eenige middel, om deze aandoening te voorkomen, en dit geschiedt onfeilbaar door het **Elixer van Guillié,** bereid door **Paul Gage.**

Jicht en Rheumatiek. — Deze beide hevige ziekten worden veroorzaakt door een scherpe, taaije slijm, welke zich geplaatst heeft op de gewrichts-beurzen en de peesscheden (*aponevroses*), welke de geledingen en de spieren omgeven.

Weet men de oorzaak eener kwaal, dan is het niet moeijelijk daarvoor het geneesmiddel te vinden. Het **Elixer van Guillié** is ook hier wederom het beste geneesmiddel om spoedig, zeker en duurzaam te genezen. Door het **Electro-magnetische Weefsel** wordt de genezing buitengewoon ondersteund.

Wij zouden hier nog veel, zeer veel over de slijmziekten kunnen bijvoegen, en allen opnoemen, maar wij willen liever den lezer verwijzen naar het boekske, hetwelk bij elk fleschje Elixer, gratis wordt afgeleverd

Elk fleschje gaat vergezeld van het werkje getiteld: *Verhandeling over de Slijmziekten*, waarvan zoowel in Parijs als in het buitenland behoorlijke legalisatie geschied is, om daardoor aan schrijvers en uitgevers het eigendomsregt te verzekeren; het is in alle Europesche talen vertaald, en die fleschjes waarbij zich deze brochure niet bevindt, moeten als nagemaakt geweigerd worden. Prijs van elk fleschje f 1.75.

BELANGRIJK BERIGT: In vele Apotheken wordt een Elixer verkocht dat voor dat van Guillié doorgaat, en reeds de nadeeligste gevolgen heeft uitgeoefend. Het Publiek wordt opmerkzaam gemaakt dat geene fleschen als echt beschouwd kunnen worden, dan die op de kurk met een fijn rood gedrukt fabriekmerk voorzien zijn, benevens de eigenhandige handteekening van **Paul Gage.**

ELECTRO-MAGNETISCH WEEFSEL GOEDGEKEURD DOOR DE ACADEMIE VAN GENEESKUNDE.

Dit weefsel is zijne werking verschuldigd aan de voltaïsche bestanddeelen, welke onder den vorm van een hoogst fijn verdeeld poeder daarin voorkomen. Zijne werking op de huid is zeer krachtig. Het verwekt een overvloedig zweet en vaak een hoogst weldadigen uitslag.

Dit weefsel is zoo vast dat het oneindig gebruikt kan worden en bijgevolg vrij beter koop is dan al die zoogenaamde chemische papieren waarvan de werking naauw merkbaar is en welke het ligchaam en de kleederen vuil maken. Alle geneeskundigen, welke er gebruik van gemaakt hebben moeten erkennen dat al wat voortkomt of gewijzigd wordt door eene opwekking van het huidweefsel, daardoor zeer dikwijls genezen en altijd stellig dragelijk gemaakt wordt. Het is dus nuttig in alle *Jichten, Rheumatische pijnen, in alle Zenuw-pijnen zoo als scheele hoofdpijn, waterzuchtige en weiachtige zwellingen ontsteking der longen en van het ribbenvlies (Pleuris).*

Alle geneeskundige dagbladen in Parijs bevelen het aan.

Prijs f 3 en $5\frac{1}{2}$.

Aan hetzelfde adres zijn te bekomen de **Gomtaf** van **Paul Gage,** voor de grondige genezing van likdoorns, eksteroogen, eelthielen, verhardingen enz. Eene twintigjarige ervaring bewijst daarvan de onfeilbare werking. Prijs f 1.

Dr. Franck's Gezondheidspillen. Deze zijn heilzaam tegen maagkwalen, slijm enz.; zij zijn windbrekend, genezen verstoppingen, herstellen de gestoorde spijsvertering en doen melancholie, hypochondrie en zenuwachtige toevallen verdwijnen. Prijs f 0.75.

Baume Antihémorrhoïdal; het gebruik is in eene kleine verhandeling door Dr. Guillié Pag. 40 en 41 aangegeven. Prijs f 2.50.

(2278)

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.